

Nr 92.

Ankom till riksdagens kansli den 28 april 1936 kl. 1 e. m.

Utlåtande i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående statsverkets övertagande av städerna Hedemoras och Sätters förpliktelser beträffande innehavare av vissa befattningar, vilka vid rådhusrätternas i städerna upphörande komma att indragas.

(3:e avd.)

I en till riksdagen avlåten, den 6 mars 1936 dagtecknad proposition, nr 166, har Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen medgiva, att till rådmännen i Hedemora Iwar Bruno Torild Broström, Karl Emanuel Trotzig och Karl Isidor Persson samt till rådmännen i Säter Carl Wilhelm Åberg och Karl Fredrik Dahlroth må från och med den dag, då föreskrift om städernas förenande med Hedemora domsaga träder i kraft, från allmänna indragningsstaten under deras återstående livstid utbetalas årlig gottgörelse med 600 kronor till en var av Broström, Trotzig och Persson samt med 200 kronor till en var av Åberg och Dahlroth, med iakttagande av att å förmånen dyrtidstillägg icke skall utgå.

Enligt 1 § lagen den 17 juni 1932 om stads och landsbygds förenande i judiciellt avseende äger Kungl. Maj:t med stadsfullmäktiges samtycke förordna, att rådhusrätt i stad skall upphöra och staden i judiciellt avseende förenas med domsaga. Beträffande stad, där länsstyrelsen ej har sitt säte och i vars rådhusrätt borgmästaren är ensam lagfaren ledamot eller jämte borgmästaren endast en ledamot finnes som skall vara lagfaren, äger Kungl. Maj:t, jämlikt 2 § nämnda lag, när borgmästartjänsten är ledig, även utan stadsfullmäktiges samtycke meddela enahanda förordnande som nyss nämnts, såframt

1. ändringen med hänsyn till förhållandena i såväl staden som domsagan finnes vara till gagn för rättsskipningen,

2. statsverket övertager stadens förpliktelser beträffande avlöning och pension till innehavare av befattning, som genom rådhusrättens upphörande indrages, samt

3. ändringen icke medför ökad ekonomisk börda eller annan avsevärd olägenhet för staden.

Enligt gällande bestämmelser skall i vardera av städerna Hedemora och Säter, vilkas invånarantal den 31 december 1934 uppgick till 4,032 respektive 2,216 personer, rådhusrätten bestå av borgmästare och tre icke lagfarna rådmän. Borgmästartjänsterna hava sedan juli 1921 innehafts av en och samma person. Sedan denne den 23 december 1934 avlidit äro de nu vakanta. Vid

rådhusrätten i Säter är därjämte en av rådmanstjänsterna vakant. Övriga rådmanstjänster innehavas: vid rådhusrätten i Hedemora av förre landsfiskalen Iwar Bruno Torild Broström, Karl Emanuel Trotzig och Karl Isidor Persson, vilka äro födda Broström år 1868, Trotzig år 1859 och Persson år 1876 samt utsedda till rådmän åren 1916, 1921 och 1922 respektive, och vid rådhusrätten i Säter av Carl Wilhelm Åberg och Karl Fredrik Dahlroth, födda den förre år 1869 och den senare år 1881 samt valda till rådmän år 1916 respektive år 1922. — Enligt antagna lönestater åtnjuta en var av de icke lagfarna rådmännen i Hedemora 600 kronor och en var av de icke lagfarna rådmännen i Säter 200 kronor i årligt arvode. Därjämte har i båda städerna viss del av den städerna genom Kungl. Maj:ts brev den 27 augusti 1777 tillerkända ersättning för förlorad tullfrihet uppburits av rådmännen. Sistnämnda förmån har årligen utgjort för en var av rådmännen i Hedemora 30 kronor 57 öre och för envar av rådmännen i Säter 6 kronor 98 öre. — Någon utfästelse från städernas sida om pensionering föreligger icke beträffande någon av rådmännen. Ej heller har i deras fullmakter inryckts föreskrift om skyldighet att avgå ur tjänst vid viss ålder eller att övergå till annan tjänst. — I fråga om Säter är ytterligare att anmärka, att befattningen såsom kronouppbörds-kassör uppehålles på förordnande av stadsbokhållaren fru Lina Hallmodin. Denna, som är född år 1866, har genom beslut av stadsfullmäktige den 12 juni 1933 beviljats en årlig pension av 840 kronor vid avgång ur stadens tjänst. I samband därmed har uttalats, att oaktat pensionen för henne blivit bestämd, hon dock ej omedelbart skulle skiljas från tjänsten utan tills vidare innehava densamma.

På grund av Kungl. Maj:ts beslut den 16 januari 1935 har genom länsstyrelsens i Kopparbergs län försorg utredning ägt rum rörande Hedemoras och Sätters förenande i judiciellt avseende med Hedemora domsaga. Utredningen har därefter varit föremål för remiss.

Stadsfullmäktige i Säter hava vid sammanträde den 3 februari 1936 lämnat sitt samtycke till den föreslagna föreningen under förbehåll, bland annat, att statsverket dels deltog med staden i kostnaden för pensioneringen av stadsbokhållaren och kronouppbörds-kassören fru Lina Hallmodin med förslagsvis 200 kronor årligen, dels ock betalade engångskostnaderna, 2,676 kronor, för vinnande av ökat utrymme i domsagans tingshus liksom det årliga bidraget, 550 kronor, till tingslaget för tingshusets underhåll.

Statskontoret har i skrivelse den 29 februari 1936 avgivit infortrat yttrande i ärendet, så vitt angår däri framställda anspråk på ersättning av statsmedel i händelse städerna förenades med domsagan. I utlåtandet har statskontoret uttalat, att under angivna förutsättning statsverket syntes böra till de förenämnda rådmännen utgiva ersättning med belopp, motsvarande vad i lön utginge till dem, eller sålunda till en var av de tre rådmännen i Hedemora 600 kronor och till en var av de två i tjänst kvarstående rådmännen i Säter 200 kronor om året. Övriga i ärendet framställda anspråk på ersättning av statsmedel har statskontoret däremot förklarat sig icke kunna tillstyrka, därvid åberopats, bland annat, vad Hedemora tingslags häradsrätt

och länsstyrelsen härutinnan anfört. Statsverkets sammanlagda ersättnings-skyldighet borde sålunda stanna vid ett belopp av 2,200 kronor, vilket torde böra anvisas från allmänna indragningsstaten; och borde å beloppet dyrtids-tillägg icke beräknas. Slutligen har statskontoret i detta sammanhang ut-talat, att intet syntes vara att erinra mot att ifrågavarande rådmän alltjämt finge uppbära de andelar av den städerna tillerkända ersättningen för mistad tullfrihet, som enligt vad förut anmärkts hittills utgått till dem.

Departementschefen har i ärendet anfört följande.

Den i ärendet verkställda utredningen får anses ådagalägga, att därest stats-verket såsom föreslagits övertager städerna Hedemoras och Sätters förplik-telser beträffande avlöningarna till de icke lagfarna rådmän, vilkas tjänster i och med rådhusrätternas upphörande komma att indragas, den ifrågasatta föreningen med Hedemora domsaga icke behöver medföra kostnadsökning för någondera staden, och detta även om i städernas utgifter med anledning av föreningen medräknas ränte- och amorteringskostnaderna för de lån som kunna bliva upptagna för bestridande av erforderliga förändringar av tings-huset i Hedemora. Vid sådant förhållande lära de i 2 § förenämnda lag den 17 juni 1932 angivna förutsättningarna för meddelande av förordnande om städernas förenande i judiciellt avseende med domsagan föreligga. Det är också min avsikt föreslå Kungl. Maj:t utfärdande av föreskrift härom. Innan detta sker, måste emellertid riksdagens samtycke utverkas till statsverkets övertagande av städernas förpliktelser mot förenämnda rådmän. Mot vad statskontoret i sistnämnda hänseende föreslagit har jag icke något att erinra. Däremot saknas anledning att statsverket därjämte skulle, såsom Sätters stad ifrågasatt, bidra med något belopp till bestridande av den redan beslutade pensionen åt stadsbokhållaren-kronouppbörds-kassören därstädes.

Utskottet. Kungl. Maj:ts förslag har icke givit utskottet anledning till erinran. Ut-skottet hemställer därför,

att riksdagen må medgiva, att till rådmännen i Hedemora Iwar Bruno Torild Broström, Karl Emanuel Trotzig och Karl Isidor Persson samt till rådmännen i Säter Carl Wil-helm Åberg och Karl Fredrik Dahlroth må från och med den dag, då föreskrift om städernas förenande med Hede-mora domsaga träder i kraft, från allmänna indragningssta-ten under deras återstående livstid utbetalas årlig gottgörel-se med 600 kronor till en var av Broström, Trotzig och Pers-son samt med 200 kronor till en var av Åberg och Dahlroth, med iakttagande av att å förmännen dyrtidstillägg icke skall utgå.

Stockholm den 28 april 1936.

På statsutskottets vägnar:

ANDERS ANDERSON.

Närvarande: se under utlåtandet nr 91.